

CONSIDERAȚII GEOPOLITICE ASUPRA IERUSALIMULUI

CRISTIAN CHIRA*

Abstract. *Jerusalem has always been a core concept for the three main Abrahamic religions: Judaism, Christianity, and Islam. Starting from United States of America's President Donald Trump's declaration of officially recognizing Jerusalem as Israel's capital, the current paper thoroughly describes Jerusalem's historical and religious context. Considering the current geopolitical dynamics of the Middle East, I seek to present the perspectives, symbolism, and implications of and for the main actors that have been identified – state and non-state. While the status of Jerusalem is a sensitive matter; on the Grand Chessboard of the Middle East, for some, the ascension of Iran's influence and power might prove to be the actual end-game.*

Keywords: *Middle East, geopolitics, Jerusalem, Trump's statement on Jerusalem, Israel and Palestine.*

Declarația președintelui american Donald Trump, din data de 6 decembrie 2017, a surprins Occidentul, a infuriat statele [arabe și] musulmane din regiunea Orientului Mijlociu și a bucurat Israelul, toate în același timp. Declarația, în speță, reda faptul că președintele SUA „a considerat că este timpul să recunoască oficial Ierusalimul ca fiind capitala Israelului.”¹ Totodată preciza că: „În timp ce președinții precedenți au făcut această promisiune majoră de campanie, aceștia au eșuat. Astăzi, eu izbândesc.”² Mai mult, Trump anunța că va muta ambasada SUA de la Tel Aviv la Ierusalim – chestiune ce avea să se materializeze, oficial, în data de 14 mai 2018.

Prezentul material își propune a prezenta caracteristica geopolitică a Ierusalimului, precum și simbolismul său, având ca punct de plecare declarația lui D. Trump din decembrie 2017. Este de menționat că evoluțiile actuale au fost cuprinse până în data de 3 iunie 2018.

* Colaborator al Laboratorului de Sociologia și Geopolitica Religiiilor, Institutul de Științe Politice și Relații Internaționale „Ion I. C. Brătianu” al Academiei Române.

¹ *Statement by President Trump on Jerusalem*, The White House, 6 decembrie 2017, <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/statement-president-trump-jerusalem/>

² *Ibid.*

Începuturile mișcării sioniste

David Vital, istoric contemporan al sionismului³, menționa că „statul Israel a început dintr-o carte, *Der Judenstaat* a lui [Theodor] Herzl.”⁴ Această dorință a evreilor de a a-și stabili un stat național în jurul Sionului (Ierusalimului) a generat o mișcare politică, ce a devenit ideologia națională a poporului evreu: *sionismul*.⁵

Nu putem discuta despre Israel și Palestina fără să discutăm despre Organizația Sionistă. După cum consemna unul dintre liderii săi, Harry Sacher, într-un articol din *The Atlantic*, din iulie 1919, *mișcarea sionistă* datează încă din anul 70 e.n. – anul distrugerii *templului* și statului evreu.⁶

Organizația Sionistă își face apariția în 1897, fiind anul Primului Congres Sionist și se definește ca fiind *instrumentul* prin care are să se înfăptuiască aspirațiile *mișcării sioniste* – restaurarea vieții naționale *normale* a poporului evreu – prin stabilirea/crearea unui stat iudaic în Palestina.⁷

Aferent caracterizării iudaismului, Sacher nota: „Iudaismul nu este o religie în sensul înțeles de către Occident. Iudaismul este experiența spirituală precipitată (agitată) a poporului evreu. Ideea de iudaism este inseparabilă de ideea de popor evreu, iar ideea de popor evreu este inseparabilă de ideea [de] pământ evreiesc. Acest lucru se poate vedea în orice formă și expresie a vieții religioase evreiești. Rugăciunea individuală, rugăciunea pentru evreul însuși, este extrem de rară. Când un evreu se roagă, nu se roagă pur și simplu pentru el însuși, ci pentru tot Israelul; iar această concepție națională pătrunde în rugăciune inclusiv în cele mai personale și individuale evenimente ale vieții: nașterea, căsătoria și moartea.”⁸

Exponenți ai acestei aspirații sioniste apar încă din anii 1830, precum Sir Moses Montefiore, care împreună cu evreii din Occident au creat un fond în vederea cultivării pământului din Palestina de către evrei; sau a intervenției în vederea reconstituirii Palestinei evreiești a lui Baron Edmond de Rothschild (membru francez al familiei de bancheri Rothschild)⁹.

În anii 1860 evreii din Rusia și România au început să cumpere terenuri și să înceapă colonizarea. În 1916, harta Orientului Mijlociu este retrasată de către

³ În *Enciclopedia relațiilor internaționale*: „Sionismul desemnează mișcarea ideologică ebraică (în cadrul căreia se disting diverse facțiuni, cu accente politice sau spirituale, moderate sau radicale) apărută în Europa în ultimele decade ale secolului al XIX-lea, cu scopul de a fonda un stat evreiesc pe teritoriul Palestinei, meileagul străvechi al regelui David, aflat pe atunci sub dominație otomană. Deși au fost vehiculate propuneri alternative (Uganda, de pildă), ideea reîntoarcerii în Ierusalim legitimată de Sfânta Scriptură a dominat și a triumfat. Proiectul sionist, nutrit din credința unui trecut comun și a unui viitor comun pentru toți evreii, s-a soldat cu fondarea statului Israel, în anul 1948.” D. Dungăciu, *Enciclopedia relațiilor internaționale*, Editura RAO, București, 2017, Vol. 2, p.373.

⁴ D. Osiac, *Conflictul israeliano-palestinian*, Craiova, Editura Universitaria, 2013, p. 65.

⁵ *Ibid.*

⁶ H. Sacher, „A Jewish Palestine”, *The Atlantic*, iulie 1919, <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/1919/07/a-jewish-palestine/303393/>

⁷ *Ibid.*

⁸ *Ibid.*

⁹ *Ibid.*

Marea Britanie și Franța (cu consimțământul Rusiei Imperiale), prin acordul dintre Mark Sykes și François Georges-Picot, în cazul *dezmembrării* Imperiului Otoman.¹⁰ În urma acestui acord, Franța urma să administreze Cilicia, coasta siriană și libaneză; Marea Britanie urma să administreze sudul Mesopotamiei, inclusiv Palestina, iar în cazul celei din urmă, se cere desprinderea ei de la Turcia și supunerea acesteia unui regim special aprobat de Marea Britanie, Rusia și Franța – specificându-se că acest acord este necesar pentru *protejarea intereselor aliaților* în Locurile Sfinte.¹¹

În anul 1917, Arthur Balfour, Secretarul de Stat pentru Afaceri Externe al Marii Britanii, îi adresează o scrisoare Lordului Lionel Walter Rothschild – cunoscută ca *Declarația Balfour*¹² – exprimând *simpatia* guvernului britanic față de aspirațiile sioniste în vederea stabilirii unui stat pentru poporul evreu în Palestina¹³, înțelegându-se că *nu se va întreprinde nimic ce va prejudicia drepturile civile și religioase ale comunităților non-evreiești existente din Palestina, sau drepturile și statutul politic de care se bucură evreii în orice altă țară*.¹⁴

În 1917, comunitatea evreiască din Palestina constituia aproximativ 9% din populația de pe teritoriul palestinian; în 1947 imigrația masivă ridicase proporția undeva la 31%.¹⁵ În ceea ce presupune posesiunea de pământuri a evreilor, în anul 1917 dețineau 2,5% din teritoriul total palestinian; iar în 1947 se ajunsese la 6,2%.

Sacher își încheia articolul din *The Atlantic* fixând clar simbolismul Ierusalimului: „Idealul sionist este unul dublu, național și uman, al rabinilor. Ierusalimul este orașul care a creat toți frații Israelului. Ierusalimul este predestinat să fie orașul-matern al tuturor ținuturilor/pământurilor.”¹⁶

Contextul istoric al Ierusalimului

În data de 15 mai 1945, Adunarea Generală a ONU a numit o comisie specială (UNSCOP) care a avut rolul de a se deplasa în Palestina pentru a analiza situația și posibilitatea partajării ei.¹⁷ În urma anchetei, s-au elaborat două planuri, unul majoritar și unul minoritar.¹⁸

¹⁰ Sykes-Picot Agreement, Encyclopaedia Britannica, <https://www.britannica.com/event/Sykes-Picot-Agreement>

¹¹ D. Osiac, *Conflictul israeliano-palestinian*, Craiova, Editura Universitaria, 2013, p. 31.

¹² Vezi <https://www.theguardian.com/news/2017/oct/17/centenary-britains-calamitous-promise-balfour-declaration-israel-palestine#img-2>

¹³ World War I and after, Palestine, Encyclopaedia Britannica, <https://www.britannica.com/place/Palestine#ref45066>

¹⁴ Ibid., textul Declarației Balfour, <https://www.theguardian.com/news/2017/oct/17/centenary-britains-calamitous-promise-balfour-declaration-israel-palestine#img-2>

¹⁵ United Nations, *The Origins and Evolution of the Palestinian Problem – 1917-1988*, Prepared for, and under the guidance of, the Committee on the Exercise of the Inalienable Rights of the Palestinian People, New York, 1990, p. 162.

¹⁶ Ibid., H. Sacher, „A Jewish Palestine“, *The Atlantic*, iulie 1919.

¹⁷ L. Sanda, *Conflictul Israeliano-Palestinian – Repere Istorice și Dimensiuni Internaționale*, Editura Universitară, București, 2011, pp. 52-53.

¹⁸ Ibid., p. 53.

Cel *majoritar* – în linii mari – prevedea crearea a două state distincte, unul palestinian și unul evreu, împărțirea teritoriului palestinian (56% în cazul statului evreu și 44% celui arab), iar Ierusalimul și regiunile adiacente obțineau statut de zonă internațională sub administrația ONU.¹⁹ În cazul celui *minoritar*, se lansa ideea înființării unui stat federal palestinian, în interiorul căruia să existe un stat arab și unul evreu, complet autonome pe plan local, având două limbi oficiale (araba și ebraica), cu o singură naționalitate (palestiniană) și cu capitala la Ierusalim.²⁰ În 1947, prin votarea Rezoluției 181 (II) din 29 noiembrie [1947] a Adunării Generale ONU, se prevedea împărțirea teritoriilor palestinene conform *planului majoritar expus a priori*.²¹

În anul 1948 a luat naștere statul Israel, care a fost recunoscut, gradual *de jure*²², de majoritatea țărilor; însă, deși Organizația Națiunilor Unite recunoaște Israelul în același an, permițându-i să devină membru [ONU], în data de 13 decembrie 1949, plasează [iarăși] Ierusalimul, în integralitatea sa, sub control internațional – un *corpus separatum*.²³

Totuși, în ciuda reglementărilor ONU, Israelul își mută, în aceeași perioadă, majoritatea instituțiilor guvernamentale în Ierusalim.²⁴ Până în anul 1967, acest oraș antic și sacru pentru cele 3 religii avraamice a fost împărțit în două – Israelul controlând vestul Ierusalimului, iar hașemiții iordanieni [i.e. statul iordanian] estul²⁵.

Ceea ce schimbă *statu-quo*-ul are loc în [5-10] iunie 1967 – Războiul de șase zile²⁶, având ca părți beligerante Israelul și de partea statelor arabe, Egipt, Siria și Iordania. Victoria decisivă a Israelului din cadrul acestui război a însemnat capturarea Peninsulei Sinai, Fâșiei Gaza, Cisiordaniei, Înălțimilor Golan și a *vechiului oraș* al Ierusalimului, mai exact, estul Ierusalimului.²⁷

Vorbind despre evenimentele din 1967, Menachem Klein, politolog la Facultatea Bar-Ilan din Israel, preciza că „au fost două puncte de cotitură în 1967: o mare victorie, inclusiv tranziția rapidă de la frica de înfrângere [dinaintea războiului] la euforie și sentimentul că totul este posibil, [precum] și impactul emoțional al ocupării Orașului Vechi Vechiului Oraș.”²⁸

Ierusalimul capătă astfel un simbolism aparte pentru israelieni, devenind un „centru sau un concept central al unui devotament cultic ce nu existase înainte”²⁹, mai mult, Ierusalimul ajunge elementul central al naționalismului religios intransigent ce-și face tot mai des apariția pe scena politică israeliană – victoria

¹⁹ *Ibid.*

²⁰ *Ibid.*

²¹ *Ibid.*, p. 54.

²² Lat. „de drept”, „potrivit legii”.

²³ Lat. „corp separat”

²⁴ K. Samuelson, „Why Jerusalem Isn't Recognized as Israel's Capital”, *TIME*, 16 decembrie 2016, <http://time.com/4604739/david-friedman-jerusalem-jewish-israel/>

²⁵ *Ibid.*, K. Samuelson, „Why Jerusalem Isn't Recognized as Israel's Capital”, *TIME*, 16 decembrie 2016.

²⁶ Cunoscut și ca Războiul din iunie sau al treilea război arabo-israelian.

²⁷ *Six-Day War*, Encyclopaedia Britannica, <https://www.britannica.com/event/Six-Day-War>

²⁸ M., Boshnaq, et al., „The Conflict in Jerusalem Is Distinctly Modern. Here's the History”, *The New York Times*, 5 decembrie 2017, <https://www.nytimes.com/2017/12/05/world/middleeast/jerusalem-history-peace-deal.html>

²⁹ *Ibid.*, R. Khalidi, profesor de Studii Arabe la Universitatea Columbia, despre Ierusalim.

partidului de dreapta, Likud, în 1977, sub M. Begin, a accentuat statutul Ierusalimului ca fiind intrinsec Israelului.³⁰

Israelul ocupă estul Ierusalimului în 1967 și își impune *legea, jurisdicția și administrația* asupra părții de est a orașului³¹ – acest aspect este considerat ilegal conform dreptului internațional, fiind condamnat de multe state de pe mapamond, precum și de către Consiliul de Securitate al Organizației Națiunilor Unite (numit un *act de agresiune*).³² Pe atunci, Israelul a prezentat această *ocupare* nu ca o anexare, ci mai degrabă ca o *măsură administrativă*, fiind în beneficiul rezidenților și unind astfel serviciile municipale; cea mai importantă atribuție fiind aceea de *protejare a locurilor sfinte*.³³

În anul 1980, *Knesset-ul*³⁴ a adoptat „Legea de bază: Ierusalim, Capitala Israelului”³⁵ care afirmă că „Ierusalimul, complet³⁶ și unit, este capitala Israelului”³⁷; totuși, abia după 2000, când legea este amendată, se stipulează explicit faptul că Israelul controlează exclusiv integralitatea teritoriului – inclusiv Curtea Supremă [israeliană] afirmă, după adoptarea Legii de bază din 1980, că estul Ierusalimului a fost *anexat*.³⁸ În ceea ce privește legea menționată *a priori*, Consiliul de Securitate ONU și Curtea Internațională de Justiție (organ judiciar al ONU) o condamnă și o desemnează ca fiind *nulă*.³⁹

Deși doi alți președinți americani – Bill Clinton și George W. Bush – au promis în timpul campaniei lor că vor muta ambasada SUA la Ierusalim, amândoi au *suspendat* inițiativa odată ajunși în funcție⁴⁰ – tocmai din cauza posibilelor implicații pe care le-ar putea avea o asemenea mutare în ceea ce presupune relațiile bilaterale cu țările arabe și musulmane (preponderent maximal empatice cu *cauza palestiniană*).

În octombrie 2009, Secretarul General ONU, Ban Ki-moon, avertiza că: „Dacă pacea are să fie realizabilă în Orientul Mijlociu, Ierusalimul trebuie să fie capitala a două state – Israel și Palestina – conviețuind unul lângă celălalt în pace și prosperitate, având aranjamente pentru locurile sfinte care să fie acceptabile pentru toți.”⁴¹ Dar poate fi, într-adevăr, acest oraș antic și sacru pentru 3 religii, capitala a două state cu un istoric atât de *tumultuos*?

³⁰ *Ibid.*

³¹ E. Benvenisti, „The Israeli Occupation of the West Bank and Gaza”, *The International Law of Occupation* (2nd Edition), Oxford Scholarly Authorities on International Law [OSAIL], 23 februarie 2012, <http://opil.ouplaw.com/view/10.1093/law/9780199588893.001.0001/law-9780199588893-chapter-8#law-9780199588893-note-984>

³² *Ibid.*, 8.1 The Status of the Territories Occupied by Israel since 1967.

³³ *Ibid.*, 8.1.1 East Jerusalem.

³⁴ Ramura legislativă a guvernului israelian.

³⁵ *Ibid.*, E. Benvenisti, The Israeli Occupation of the West Bank and Gaza.

³⁶ Cu sensul, mai degrabă, de integral; în integralitate.

³⁷ *Israel's Constitution of 1958 with Amendments through 2013*, Comparative Constitutions Project, *Basic Law: Jerusalem, Capital of Israel (1980)*, p. 29, https://www.constituteproject.org/constitution/Israel_2013.pdf?lang=en

³⁸ *Ibid.*, 8.1.1 East Jerusalem.

³⁹ *Ibid.*, E. Benvenisti, „The Israeli Occupation of the West Bank and Gaza”, *The International Law of Occupation* (2nd Edition), Oxford Scholarly Authorities on International Law [OSAIL], 23 februarie 2012.

⁴⁰ A. Hanna, Y. Saba, „Will Trump move the U.S. Embassy to Jerusalem?”, *Politico*, 15 decembrie 2016, <https://www.politico.com/story/2016/12/trump-us-embassy-jerusalem-232724>

⁴¹ *Jerusalem must be capital of both Israel and Palestine, Ban says*, UN News Centre, 28 octombrie 2009, <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=32762#.WkyisEuYMjs>

*Contextul religios al Ierusalimului
– simbolismul religios în cazul islamului*

De stabilit totuși ce determină această sacralitate a orașului numit Ierusalim sau, în limba arabă, *Bayt al-Muqaddas* ori *Al-Quds*.⁴² În cazul islamului, pe această platformă din interiorul vechiului oraș se află *Al-Haram al-Sharif* (trad. *sanctuarul nobil*)⁴³, două importante construcții musulmane, Cupola Stâncii (*Qubbat al-Şakhrah* în arabă) ridicată în secolul al VII-lea de Califul Umaiad Abd al-Malik ibn Marwān și Moscheea Al-Aqsa, construită la începutul secolului al VII-lea; împreună cu alte construcții anexe.⁴⁴

Acesta este al treilea loc ca importanță după *Masjid al-Haram* (trad. *Moscheea Sfântă*) din Mecca, unde se află *Kabaa* (*bayt Allah*, trad. *casa lui Dumnezeu/Allah*) – cel mai sacru loc al Islamului, unde fiecare musulman trebuie să meargă ca pelerin [*Hajj*] măcar o dată în viață – și cel de-al doilea, *Al Masjid an-Nabawi* (Moscheea Profetului) din Medina, Arabia Saudită.⁴⁵

Semnificația majoră a acestui loc – *Al-Haram al-Sharif* – are legătură cu ceea ce se numește *Al-Isra* și *Al-Mi'raj* (trad. *călătoria din timpul nopții* și *ascensiunea profetului Muhammad*), fiind locul unde profetul Muhammad ar fi călătorit împreună cu îngerul *Jibril* (Gabriel) pe un *buraq* (animal mitologic islamic) dinspre Mecca, pentru a se înălța la [cele 7] ceruri și ulterior în *paradis*; în final, întorcându-se din această călătorie spirituală în *Makkah* [Mecca].⁴⁶

*Simbolismul religios în cazul
iudaismului și cel împărțit cu islamul*

Simbolismul pe care îl are Ierusalimul pentru confesiunea iudaică este într-adevăr considerabil. Simon Sebag Montefiore, istoric britanic, vorbind despre sintagma *Orașul Sfânt*, nota: „este folosită mereu pentru a descrie venerația pe care o suscită sanctuarele sale, dar ea semnifică și faptul că Ierusalimul a devenit principalul loc de pe pământ al comunicării dintre Dumnezeu și oameni”.⁴⁷

Punctul de plecare este Vechiul Testament – „în urma blestemului lui Noe, *Canaan*, fiul lui Ham (implicit poporul sau și urmașii săi), a purtat și poartă anatema biblică prin care a fost condamnat să trăiască în robia lui Sem și a urmașilor săi.”⁴⁸

⁴² M. Dumper, et al., *Jerusalem*, Encyclopaedia Britannica, <https://www.britannica.com/place/Jerusalem>

⁴³ Cunoscut în română și ca Muntele Templului – locul unde au fost Primul Templu al lui Solomon și cel de-al doilea Templu din Ierusalim.

⁴⁴ *Ibid.*, *Jerusalem*, Encyclopaedia Britannica.

⁴⁵ „The most important places in Islam“, *Muslim Press*, 9 mai 2016, <http://www.muslimpress.com/Section-islam-22/104235-the-most-important-places-in-islam>

⁴⁶ *The miracle of Al Isra and Al-Mi'raj (The night journey and the ascension of prophet Muhammad)*, Association of Islamic Charitable Projects, <http://www.aicp.org/index.php/islamic-information/text/english/91-the-miracle-of-al-isra-and-al-mi-raj>

⁴⁷ D. Osiac, *Conflictul israeliano-palestinian*, Craiova, Editura Universitaria, 2013, p. 180, citat preluat din S. Montefiore, *Ierusalim. Biografia unui oraș*, București, Editura Trei, 2012.

⁴⁸ L. Sanda, *Conflictul Israeliano-Palestinian – Repere Istorice și Dimensiuni Internaționale*, București, Editura Universitară, 2011, p. 67, referire la *Vechiul Testament*, *Facerea*, cap. 9, art. 25, 26 și 27.

Pentru evrei, „istoria lor începe cu chemarea lui Avraam, ales de D-zeu pentru a deveni strămoșul poporului lui Israel și a pune stăpânire pe *Canaan*.”⁴⁹ Ulterior, în *perioada exodului*, Moise devine forma de conducere centralizată a triburilor evreiești, din care creează astfel o națiune – poporul lui Israel – pe care-l călăuzește spre *Țara Făgăduinței*.⁵⁰ Mai mult, Moses Mendelssohn nota că „Moisi (Moise) nu numai că eliberează și generează pe Israel decăzut, ci face încă dintr-însul un popor mare și puternic, sădește în inima sa scânteia divină a religiei și-i dă o legislație, care devine mai târziu baza întregii omeniri.”⁵¹

În Biblie⁵² (Cartea a doua a Regilor, Capitolul 5) apare menționat regele David, despre care se precizează că a domnit 40 de ani *peste* Israel – 7 în Hebron și 33 în Ierusalim.⁵³ De altfel, până și site-ul oficial al Ministerului de Externe israelian ne precizează acest ultim verset, ba chiar mai mult, faptul că „în toată existența sa, Ierusalimul nu a fost capitala nici unui alt stat suveran.”⁵⁴

În Vechiul Testament, apare sintagma de „Pământul Făgăduinței”, acesta fiind promis poporului lui Israel, iar elementele importante ale acestui pământ făgăduit sunt Ierusalimul și Muntele Sion, fiind locul unde a fost construit Templul lui Solomon.⁵⁵ Nucleul este Ierusalimul și în timp ce Pământul Făgăduit este sfânt pentru evrei, Ierusalimul este „sfânt prin excelență... locul cel mai sacru de pe pământ” – conform dicționarului enciclopedic de iudaism.⁵⁶

Cupola Stâncii este sacră pentru musulmani dar și pentru evrei, fiind locul unde – spune tradiția iudaică – Avraam, patriarhul biblic și strămoș al israeliților, s-ar fi pregătit să-și sacrifice fiul, pe Isaac.

Pe lângă aceasta, Cupola Stâncii, dar și Moscheea Al-Aqsa, se află pe acest platou numit Muntele Templului, situl unde s-a aflat Templul lui Solomon, dar și cel de-al Doilea Templu al Ierusalimului.⁵⁷ În partea de vest a Muntelui Templului se află Zidul Plângerii (în ebraică *Ha-Kotel Ha-Mașaravi*), singura formațiune rămasă din cel de-al Doilea Templu din Ierusalim și principalul loc sacru al iudaismului.⁵⁸

Elementele identitare evreiești, religia și etnia, au fost exprimate și manifestate până la sacralitate⁵⁹, poporul Israelului definindu-se astfel prin religia sa – de unde și *magnetismul mesianic al Palestinei*.⁶⁰

⁴⁹ *Ibid.*, L. Sanda, *op. cit.*, p. 68, citare din Mircea Eliade, *Istoria credințelor și ideilor religioase*, București, Univers Enciclopedic, 200.

⁵⁰ *Ibid.*

⁵¹ M. Mendelssohn, *Ierusalim sau despre puterea religioasă și iudaism*, București, Editura Hasefer, 2003, p. 171.

⁵² Cartea a doua a Regilor, cap. 5, versetele 4 și 5, <http://www.bibliaortodoxa.ro/carte.php?id=67&cap=5>

⁵³ Bible Gateway, *1 Kings* 2, v. 11, <https://www.biblegateway.com/passage/?search=I+Kings+2&version=NIV>

⁵⁴ *Jerusalem – the Capital of Israel*, <http://www.mfa.gov.il/mfa/aboutisrael/state/pages/jerusalem%20-%20capital%20of%20israel.aspx>

⁵⁵ L. Sanda, *Conflictul israeliano-palestinian – repere istorice și dimensiuni internaționale*, București, Editura Universitară, 2011, p. 99.

⁵⁶ *Ibid.*, p. 100.

⁵⁷ *Dome of the Rock*, Encyclopædia Britannica, <https://www.britannica.com/topic/Dome-of-the-Rock>

⁵⁸ *Western Wall*, Encyclopædia Britannica, <https://www.britannica.com/topic/Western-Wall>

⁵⁹ L. Sanda, *Conflictul israeliano-palestinian – repere istorice și dimensiuni internaționale*, București, Editura Universitară, 2011, p. 69, opinie întâlnită și la Imanuel Geiss, *Istoria lumii, din preistorie până în anul 2000*, Editura All Educational, 2003.

⁶⁰ *Ibid.*, p. 69.

Simbolismul religios al Ierusalimului în cazul creștinismului

Pentru creștini, sacralitatea Ierusalimului este evidențiată prin Biserica Sfântului Mormânt, fiind locul unde – conform Bibliei⁶¹ – s-ar afla mormântul lui Iisus.⁶² Prima biserică a fost construită de Constantin cel Mare, în jurul anului 336 e.n., arsă de persani în 614, restaurată de patriarhul Modestus (616-626), distrusă de califul fatimid al-Hakim Bi-Amr Allah în jurul anului 1009 și restaurată de împăratul bizantin Constantin al IX-lea Manomahul; iar în secolul XII fiind reconstruită majoritar de către cruciați.⁶³ Această biserică reprezintă *principalul loc de pelerinaj* pentru confesiunea creștină.

Tot Ierusalimul a fost elementul central al Cruciadelor Creștine [împotriva musulmanilor], cele două religii luptându-se pentru controlul *țării sfinte* și al *orașului sfânt*.

Pentru religiile avraamice Ierusalimul are un simbolism însemnat, după cum am prezentat mai sus, de unde și, necesitatea de a i se păstra o neutralitate și *accesibilitate spirituală*.

După războiul din 1948, Regatul Hașemit Iordanian a păstrat *Waqf*⁶⁴-ul *Islamic al Ierusalimului* (patronajul/controlul religios) – în partea de est a orașului –, unde se află edificiile islamice (i.e. *Al-Haram al-Sharif*) și cu toate că Israelul capturează acest teritoriu în Războiul de șase zile din 1967, permite Iordaniei să-și păstreze autoritatea și controlul asupra Muntelui Templului⁶⁵; fără Zidul Plângerii, care trece sub autoritate israeliană.

Elementul central al negocierilor israeliano-palestiniene – cazul Camp David

A existat un moment, în timpul președinției lui Bill Clinton, când israelienii au fost dispuși să le *ofere* palestinienilor Muntele Templului; în anul 2000, la summitul de la Camp David. Pe atunci, de partea israeliană se afla prim ministrul Ehud Barak, iar de partea palestiniană liderul Autorității Palestiniene (AP), Yasser Arafat.

Israelul a fost de acord să cedeze Muntele Templului palestinienilor cu condiția ca *zidul vestic* sau Zidul Plângerii să rămână în custodie israeliană. Arafat ar fi adăugat că Israelul ar putea să păstreze controlul asupra Zidului Plângerii și cartierelor din estul Ierusalimului, însă ar fi insistat să păstreze controlul palestinian asupra unui teren de 16 metri, care putea facilita accesul la tunelurile Zidului [Plângerii]. Israelul a refuzat, precizând că tunelul sau tunelurile ar permite accesul către ruinele fostelor temple iudaice.⁶⁶

⁶¹ *Sfânta Evanghelie după Ioan*, Capitolul 19, v. 41-42, <http://www.biblia-ortodoxa.ro/noul-testament/sfanta-evanghelie-dupa-ioan/>

⁶² *Holy Sepulchre*, Encyclopædia Britannica, <https://www.britannica.com/topic/Holy-Sepulchre>

⁶³ *Ibid.*

⁶⁴ Semnifică o proprietate sau așezare islamică, care are să fie menținută în scopuri religioase și caritabile.

⁶⁵ *Jerusalem Islamic Waqf*, Jewish Virtual Library, <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jerusalem-islamic-waqf>

⁶⁶ Y. Yaakov, „Bill Clinton: Israel offered Temple Mount to Palestinians in 2000“, *The Times of Israel*, 1 mai 2014, <https://www.timesofisrael.com/bill-clinton-palestinians-were-offered-temple-mount-in-2000/>

De ce a insistat Arafat pe necesitatea de a controla unul sau o serie de tuneluri? Cu siguranță facilitarea unui tratat de pace între cele două entități ar fi fost obiectivul ultim în ceea ce privește poporul palestinian. Mediatorul summitului, Bill Clinton, menționa că refuzul Israelului de a nu fi de acord cu cedarea bucății de teren ar fi fost justificată, căci „odată intrat, ai putea, cu siguranță, să provoci *pagube* ruinelor templelor”.⁶⁷

Exemplificarea discuțiilor din cadrul summitului

În cadrul summitului, Clinton i-ar fi prezentat lui Arafat un document aprobat în prealabil de Barak, având ca idei cheie următoarele: (i) crearea unui stat demilitarizat palestinian pe 92% din Cisiordania și totalitatea Fâșiei Gaza, cu unele compensații teritoriale din teritoriile israeliene pre-1967; (ii) *demontarea* așezărilor israeliene și mutarea lor în acel 8% ce avea să fie anexat [de israelieni] din Cisiordania; (iii) stabilirea Ierusalimului de Est ca fiind capitala statului palestinian, unde unele cartiere palestinienilor ar fi suverane și altele s-ar bucura doar de *autonomie funcțională*; (iv) suveranitate palestiniană asupra a jumătate din *vechiul oraș* al Ierusalimului (părții musulmane și creștine) și *custodia* – însă nu *suveranitatea* – asupra Muntelui Templului; (v) întoarcerea refugiaților palestinieni în presupusul nou stat, însă cu interdicție de întoarcere în Israel; și (vi) organizarea din partea comunității internaționale a unui program de asistență pentru reabilitarea refugiaților. La toate acestea, Arafat, se pare, ar fi spus nu.⁶⁸ Ulterior, a pornit cea de-a doua *intifadă*⁶⁹, care, din perspectiva Israelului, nu era aferentă conceputului de *rezistență împotriva ocupației*, această demarare a proceselor violente era observată ca o încercare disperată a conducerii palestinienilor de a recâștiga simpatia globală în urma eșecului de la Camp David.⁷⁰

Considerații actuale și Actul Ambasadei din Ierusalim [din 1995]

Întorcându-ne la afirmația președintelui american, câteva chestiuni necesită explicații amănunțite. Deși Donald Trump a declarat că recunoaște Ierusalimul ca fiind capitala Israelului, analiza semantică lasă totuși spațiu de manevră tocmai datorită faptului că acesta nu a folosit sintagma *capitală nedivizată*. Acest lucru poate însemna că SUA nu exclud, încă, posibilitatea ca orașul să fie împărțit între cele două entități și să devină capitala ambelor state – în cazul unei *soluții bistatale*.⁷¹

⁶⁷ Ibid.

⁶⁸ B. Morris, *Arafat didn't negotiate – he just kept saying no*, the guardian, 23 mai 2002, <https://www.theguardian.com/world/2002/may/23/israel3>

⁶⁹ Din arabă *intifadah*, însemnând răscoală, răzvrătire, rebeliune.

⁷⁰ *Answers to Frequently Asked Questions, Palestinian Violence and Terrorism, The International War Against Terrorism, Update – August 2002*, Information and Internet Division, Ministry of Foreign Affairs, Jerusalem, p.5.

⁷¹ J. Williams, S. Wildman, „Trump's recognition of Jerusalem as Israel's capital, explained“, *Vox*, 6 decembrie 2017, <https://www.vox.com/world/2017/12/6/16741528/trump-jerusalem-speech-israel-tel-aviv>

Oricare ar fi percepția din exterior, declarația lui D. Trump este în conformitate cu *Jerusalem Embassy Act of 1995*⁷² (trad. *Actul Ambasadei din Ierusalim din 1995*), act legislativ adoptat de către Congresul SUA, care stabilește următoarele puncte importante: „(1) fiecare națiune suverană își poate desemna propria capitală, conform normelor dreptului internațional și tradiției; (2) din 1950, orașul Ierusalim a fost capitala statului Israel; (4) orașul Ierusalim este *centrul spiritual al iudaismului* și este considerat ca fiind un oraș sfânt și de membrii altor confesiuni religioase; (10) în 1992 [...] Congresul american reafirmă sentimentul că Ierusalimul trebuie să rămână un oraș nedivizat; (13) în martie 1995, 93 de membri ai Senatului SUA au semnat o scrisoare către Secretarul de Stat W. Christopher încurajând demararea planificării mutării ambasadei SUA în orașul Ierusalim; (14) în iunie 1993, 257 de membri ai Camerei Reprezentanților au semnat o scrisoare către Secretarul de Stat W. Christopher precizând că relocarea ambasadei SUA în Ierusalim *ar trebui să se înfăptuiască până în anul... 1999*.“⁷³ Același document stabilește și spațiul temporal al acestei chestiuni: „(1) Ierusalimul trebuie să rămână un oraș nedivizat, unde drepturile fiecărui grup etnic și religios sunt respectate; (2) Ierusalimul trebuie recunoscut ca fiind capitala statului Israel; (3) Ambasada Statelor Unite ale Americii din Israel trebuie stabilită în Ierusalim până în data de 31 mai 1999.“⁷⁴

Deși această lege este adoptată în 1995, ea poate fi suspendată timp de 6 luni, atâta timp cât președintele american *hotărăște și raportează Congresului în avans că suspendarea este necesară în vederea protejării intereselor securității naționale a Statelor Unite ale Americii*.⁷⁵ Suspendare care s-a întâmplat, perpetuu, din 1995 până la data declarației actualului președinte.

O ipoteză ar putea fi că această *mutare a ambasadei* era folosită, preponderent, în campaniile prezidențiale pentru atragerea voturilor persoanelor/alegătorilor de confesiune iudaică, dar și ale creștinilor evangheliști, urmând ca ulterior să se suspende mutarea dintr-un motiv obiectiv – SUA trebuia să rămână un mediator nepărtinitor în soluționarea conflictului dintre cele două entități ce revendică acest oraș [ca fiindu-le capitală].

Ponderea sprijinului creștinilor evangheliști și poziția geostrategică a Israelului.

Importanța creștinilor evangheliști este imperativă pentru sprijinul de care are nevoie administrația Trump, iar o parte majoritară dintre acești creștini fundamentalisti are o perspectivă foarte clară despre destinul Israelului – fiind asociat cu *apocalipsa*. Aceștia cred într-o *epocă de aur*, care are să vină când Iisus se întoarce pentru a doua oară pe pământ, iar evreii trebuie să aibă în posesiunea

⁷² *Jerusalem Embassy Act of 1995*, Public Law 104-45, 104th Congress, 8 noiembrie 1995, <https://www.congress.gov/104/plaws/publ45/PLAW-104publ45.pdf>

⁷³ *Ibid.*, p. 2-3.

⁷⁴ *Ibid.*, p.3.

⁷⁵ O. B. Waxman, „The 1995 Law Behind President Trump’s Plan to Move the U.S. Embassy in Israel to Jerusalem“, *TIME*, 5 decembrie 2017, <http://time.com/5049019/jerusalem-embassy-history/>

lor țara sfântă pentru a-i facilita întoarcerea⁷⁶; acesta are să învingă răul sau antihristul, vor fi dezastre naturale și războaie, însă la finele acestei perioade persoanele de afiliere mozaică – inclusiv evreii – se vor converti, urmând ca apoi să înceapă un *mare mileniu*.⁷⁷

Așadar, din moment ce 81% dintre creștinii evangheliști albi au votat cu Donald Trump⁷⁸ și președintele american dorește să se bucure de sprijinul neconținut al liderilor acestora, precum Jerry Falwell Jr. și Robert Jeffress⁷⁹, faptul că acesta devine primul președinte dispus să *demareze* procesul prefigurat de actul legislativ din 1995 (specificat mai sus) poate fi observat ca fiind un raționament politico-strategic calculat.

Jimmy Morales, Președintele Guatemalei și creștin evanghelist (asemenea vice-președintelui american, M. Pence), este de altfel singurul șef de stat care și-a asumat, luând exemplul SUA mutarea ambasadei Guatemalei din Tel Aviv în Ierusalim.⁸⁰

Totodată, ca și Arabia Saudită, Trump se teme de ascensiunea regională, ba chiar hegemonia regională, a Iranului, dorind să anuleze Tratatul Nuclear, și împotriva căruia vrea să-și păstreze alianța cu apropiatul său aliat din Orientul Mijlociu, statul Israel.

Reacția lumii islamice – perspective, evoluții și divergențe

Chiar dacă SUA nu au părut că ar fi abandonat conceptul de neutralitate în ceea ce privește procesul de negociere dintre Israel și Autoritatea Palestiniană, declarația a fost percepută diferit de către palestinienii și majoritatea statelor arabe [sau musulmane] din regiune – state care au criticat vehement decizia.

a) Președintele Palestinian și liderul Partidului Fatah, Mahmoud Abbas, împreună cu alți membri ai partidului, au comparat declarația lui Trump cu Declarația Balfour⁸¹, alții au cerut palestinienilor să continue, ba chiar să și *accentueze intifada* – rebeliunea – împotriva Israelului, prin orice mijloace posibile.⁸²

Conturile afiliate Fatah-ului au luat cu asalt internetul pe platformele de socializare Facebook și Twitter, prezentând un conținut violent și amenințător la

⁷⁶ *On the Road to Armageddon –How evangelicals became Israel's best friend*, beliefnet, <http://www.beliefnet.com/faiths/christianity/end-times/on-the-road-to-armageddon.aspx>

⁷⁷ S. Illing, „This is why evangelicals love Trump's Israel policy“, *Vox*, 12 decembrie 2017, <https://www.vox.com/2017/12/12/16761540/trump-israel-jerusalem-embassy-evangelical-christians>

⁷⁸ K. Stewart, „Eighty-One Percent of White Evangelicals Voted for Donald Trump. Why?“, *The Nation*, 17 noiembrie 2016, <https://www.thenation.com/article/eighty-one-percent-of-white-evangelicals-voted-for-donald-trump-why/>

⁷⁹ *Ibid.*, S. Illing, „This is why evangelicals love Trump's Israel policy“, *Vox*.

⁸⁰ P. Beaumont, „Israel praises Guatemala over decision to move embassy to Jerusalem – President Jimmy Morales follows Donald Trump by announcing plans to relocate his country's embassy to the disputed city“, *The Guardian*, 25 decembrie 2017, Ierusalim, <https://www.theguardian.com/world/2017/dec/24/guatemala-donald-trump-israel-embassy-jerusalem>

⁸¹ Vezi <https://www.theguardian.com/news/2017/oct/17/centenary-britains-calamitous-promise-balfour-declaration-israel-palestine#img-2>

⁸² *Violent Incitement against Trump on Fatah Social Media Accounts: Comparisons to Hitler, Execution in Effigy*, MEMRI, 19 decembrie 2017, <https://www.memri.org/reports/violent-incitement-against-trump-fatah-social-media-accounts-comparisons-hitler-execution>

adresa președintelui american, inclusiv comparația din interiorul unei poze unde apar el și Adolf Hitler, având ca descriere întrebarea: „Eu nu văd nicio diferență, tu vezi?”⁸³

Saeb Erekat, secretarul-general al Organizației de Eliberare a Palestinei și fost șef al echipei palestinienilor de negociere cu Israelul, a susținut că Trump „și-a descalificat țara din posibilitatea de a juca un rol în procesul de pacificare.”⁸⁴

b) Secretarul general al *Hezbollah*-ului⁸⁵ din Liban, Hassan Nasrallah, a fost mai rezervat în ceea ce privește reacția privind declarația președintelui american. În ziua următoare, acesta declară că ar sprijini o nouă *intifada* palestiniană, făcând apel către arabi și musulmani să „nu rămână pasivi” ci mai degrabă să „ofere tot sprijinul moral, politic, financiar și material, și să *ajute* inclusiv cu arme, poporul palestinian”⁸⁶ – fără a promite că *Hezbollah*-ul va participa efectiv la această nouă *intifada*.⁸⁷

Poate cel mai surprinzător element al reacției liderului libanez a fost îndemnul său către totalitatea oamenilor la nivel global să *posteze*⁸⁸ sute de milioane de mesaje pe Twitter și pe alte platforme sociale – activism digital – împotriva *mutării* tocmai făcute de D. Trump.⁸⁹ Ulterior, mulți jurnaliști libanezi l-au numit pe Nasrallah un *luptător digital*, spunând că acesta pare că ar dori să elibereze Ierusalimul prin intermediul *Twitter*-ului.⁹⁰

c) Arabia Saudită a fost dur criticată de către un număr apreciabil de palestinieni și iordanieni pentru presupusul rol în implicarea regatului saudit într-un posibil acord israeliano-palestinian având ca intermediar SUA –fiind unul care ar favoriza Israelul în detrimentul palestinienilor.⁹¹

Dovada divergențelor dintre aceștia a fost observabilă cel mai clar în momentul în care steagurile Arabiei Saudite și cel al SUA au fost arse în timpul unei *demonstrații* în Gaza⁹², iar în cazul protestelor din Iordania, s-au auzit sloganuri împotriva prințului moștenitor saudit Muhammad bin Salman.⁹³

⁸³ Ibid., *Violent Incitement against Trump on Fatah Social Media Accounts: Comparisons to Hitler, Execution in Effigy*, MEMRI, https://www.memri.org/sites/default/files/new_images/Trump1_0.png

⁸⁴ „The world reacts to Donald Trump’s recognition of Jerusalem as Israel’s capital”, *The Economist*, 7 decembrie 2017, <https://www.economist.com/news/middle-east-and-africa/21732093-campaign-promise-kept-problem-aggravated-world-reacts-donald-trumps>

⁸⁵ Trad. [din arabă] *Partidul lui Dumnezeu/Allah*; partid politic islamic šiit libanez cu o ramură paramilitară, exponent al *jihadismului naționalist postcolonial* (M. Matei, *Islamul politic și Democrația*), RAO, 2011). Considerată organizație teroristă de către [guvernele] SUA, Israel, Canada, Marea Britanie, Australia, Uniunea Europeană, și de către organizațiile Liga Arabă și Consiliul de Cooperare din Golf.

⁸⁶ *Nasrallah’s Call to Tweet against Trump’s Jerusalem Announcement Sparks Scornful Responses on Social Media, Lebanese Press: Nasrallah Has Become A Digital Warrior*, MEMRI, 27 decembrie 2017, <https://www.memri.org/reports/nasrallahs-call-tweet-against-trumps-jerusalem-announcement-sparks-scornful-responses-social>

⁸⁷ Ibid.

⁸⁸ Cu sensul de a publica conținut.

⁸⁹ Ibid., *Nasrallah’s Call to Tweet Against Trump’s Jerusalem Announcement Sparks Scornful Responses on Social Media, Lebanese Press: Nasrallah Has Become a Digital Warrior*.

⁹⁰ Ibid.

⁹¹ *Following Trump’s Jerusalem Announcement, High Tension Between Saudi Arabia And Palestinians, Jordan*, MEMRI, 19 decembrie 2017, https://www.memri.org/reports/strain-in-saudi-relations-with-palestine-jordan-over-Trump-Jerusalem#_ftn1

⁹² Vezi https://www.memri.org/sites/default/files/new_images/Saudi_0.png

⁹³ Ibid., *Following Trump’s Jerusalem Announcement, High Tension Between Saudi Arabia And Palestinians*, Jordan, MEMRI, 19 decembrie 2017.

Mulți saudiți au criticat decizia arderii steagului statului saudit – al cărui guvern a alocat, doar între lunile august și noiembrie 2017, 30,8 milioane \$ către Autoritatea Palestiniană.⁹⁴ Jasser ‘Abd Al-‘Aziz Al-Jasser, cronicar al cotidianului saudit Al Jazirah, menționa că agenda saudită va menține *cauza palestiniană* ca fiind de maximă importanță și că ea nu va fi afectată de acțiunile unor „pitici mercenari”; însă își pune întrebarea: „care ar trebui să fie reacția noastră (a saudiților) când vedem *steagul monoteismului*”⁹⁵, steagul [tuturor] musulmanilor ars?”⁹⁶

d) La scurt timp, Autoritatea Palestiniană s-a grăbit să medieze situația declarând că este de apreciat sprijinul Arabiei Saudite față de cauza palestiniană; mai mult, Ministerul Palestinian al Instituțiilor Religioase a emis un comunicat spunând că: „Unele voci deviante încearcă să-i rănească pe frații noștri saudiți și să pună la îndoială *poziția* acestora. Ministerul condamnă aceste acțiuni și menționează că, conducerea saudită a adoptat întotdeauna poziții onorabile și solidare.”⁹⁷

e) La cel de-al paisprezecelea summit al Organizației de Cooperare Islamică (OCI), organizat de către Președintele Turciei, R.T. Erdogan, ca reacție la veștile dinspre Casa Albă⁹⁸, Arabia Saudită ar fi trimis doar un reprezentant de rang inferior – probabil ca răspuns la evenimentele din Gaza și Amman. În zilele următoare, M. Abbas avea să viziteze Qatarul – izolat (și sub embargo) de către statele din Consiliul de Cooperare din Golf pe motiv că ar finanța entități teroriste regionale.

Comunicatul final al *summitului extraordinar* al OCI „respinge și condamnă decizia unilaterală a Președintelui Statelor Unite ale Americii de a recunoaște Al-Quds ca fiind așa-numita capitală a Israelului, *puterea* ocupantă; o respinge ca fiind nulă din punct de vedere legal și o consideră ca fiind un atac asupra drepturilor istorice, legale, naturale și naționale ale poporului palestinian, o deliberată subminare a tuturor eforturilor de pacificare, un imbold către extremism și terorism, precum și o amenințare împotriva păcii și securității internaționale [...]”⁹⁹. De altfel, declară că estul Ierusalimului este capitala statului Palestina și trimite o invitație la nivel global, tuturor țărilor, să recunoască statul palestinian¹⁰⁰ și a

⁹⁴ *Ibid.*

⁹⁵ Pe steagul Arabiei Saudite stă scris în arabă, împreună cu o sabie, declarația *tawhid* (principiul monoteismului în islam) – *Nu există niciun alt dumnezeu în afară de Allah; Muhammad este mesagerul lui Allah.*

⁹⁶ *Ibid.*, *Following Trump's Jerusalem Announcement, High Tension Between Saudi Arabia And Palestinians*, Jordan, MEMRI, 19 decembrie 2017.

⁹⁷ *Ibid.*, MEMRI, 19 decembrie 2017.

⁹⁸ *Istanbul Declaration on „Freedom for Al-Quds”*, Extraordinary Islamic Summit Conference, Istanbul, 13 decembrie 2017, <https://www.oic-oci.org/docdown/?docID=1698&refID=1073>

⁹⁹ *Final Communiqué of the Extraordinary Islamic Summit Conference – To Consider the Situation in the Wake of US Administration Recognition of the City of Al-Quds Al-Sharif as the So-Called Capital of Israel, The Occupying Power, and Transfer of US Embassy to Al-Quds*, Extraordinary Islamic Summit Conference, Istanbul, 13 decembrie 2017, <https://www.oic-oci.org/docdown/?docID=1699&refID=1073>

¹⁰⁰ Hartă a țărilor care recunosc statul palestinian – vezi I. Tharoor, *Map: The countries that recognize Palestine as a state*, *The Washington Post*, 7 noiembrie 2014, https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2014/11/07/map-the-countries-that-recognize-palestine-as-a-state/?utm_term=.0f31004f8d4e și <http://palestineun.org/about-palestine/diplomatic-relations/>

sa *capitală ocupată* [Ierusalimul de Est]; de asemenea, îndeamnă către un suport mai pregnant economic, axat pe dezvoltarea și sprijinul *Al-Quds*-ului precum și al poporului palestinian.¹⁰¹

f) Iordanienii au declarat că sunt dezamăgiți de rolul sau posibilul rol al saudiților din procesul de pacificare. Fayez Al-Fayez, cronicar la cotidianul guvernamental *Al-Rai*, publica, cu o zi înainte de *raportul din New York Times*, un articol intitulat „Vor renunța arabii la Ierusalim?”¹⁰²

Raportul din New York Times și posibila negociere tacită

Raportul din *New York Times* apare cu câteva zile înaintea declarației lui Trump și consemnează o posibilă negociere dintre americani, saudiți, israelieni și palestinieni – însă una în detrimentul speranțelor sau intereselor palestinienilor. Oficiali palestinieni, arabi și europeni menționează că au auzit versiunea lui M. Abbas vizavi de conversația avută cu Prințul Moștenitor saudit în cadrul consultărilor bilaterale în vederea procesului de pacificare a conflictului israelo-palestinian (din luna noiembrie 2017) și că *rezoluția* ar fi benefică doar pentru Israel; *plan* ce nu ar putea fi acceptat de către niciun lider palestinian, în perspectiva lui Abbas.¹⁰³ În perspectiva unor oficiali libanezi informați despre acest subiect, M. Abbas ar avea 2 două luni să accepte propunerea sau vor urma presiuni care să ducă la demisia sa.¹⁰⁴

Palestinienii ar *avea* propriul stat, însă doar părți din Cisiordania (pe lângă, probabil, Fâșia Gaza) și s-ar bucura de *suveranitate limitată* asupra teritoriului propriu; majoritatea așezărilor israeliene ar rămâne, deși catalogate ilegale de către majoritatea statelor de pe glob, Ierusalimul de Est nu ar deveni capitala Palestinei (ci Abu Dis, o suburbie a Ierusalimului de Est, separată de oraș printr-un zid), iar refugiații nu ar primi drept de întoarcere pe meleagurile natale.¹⁰⁵ SUA și Arabia Saudită au negat scenariul.¹⁰⁶

Exponenții procesului de pacificare

Cel care a reluat eforturile pacificării acestui conflict din mâinile lui John Kerry este Jared Kushner¹⁰⁷, o persoană cu experiență în sferele piețelor imobi-

¹⁰¹ Ibid., *Final Communiqué of the Extraordinary Islamic Summit Conference – To Consider the Situation in the Wake of US Administration Recognition of the City of Al-Quds Al-Sharif as the So-Called Capital of Israel, The Occupying Power, and Transfer of US Embassy to Al-Quds*, Extraordinary Islamic Summit Conference, Istanbul, 13 decembrie 2017.

¹⁰² Ibid., *Following Trump's Jerusalem Announcement, High Tension Between Saudi Arabia And Palestinians*, Jordan, MEMRI, 19 decembrie 2017.

¹⁰³ A. Barnard et al., „Talk of a Peace Plan That Snubs Palestinians Roils Middle East“, *The New York Times*, 3 decembrie 2017, Beirut, Liban, <https://www.nytimes.com/2017/12/03/world/middleeast/palestinian-saudi-peace-plan.html>

¹⁰⁴ Ibid.

¹⁰⁵ Ibid., A. Barnard et al., „Talk of a Peace Plan That Snubs Palestinians Roils Middle East“, *The New York Times*.

¹⁰⁶ Ibid.

¹⁰⁷ Din punct de vedere confesional, J. Kushner este evreu ortodox.

liare și media, în contrast cu politica externă, relațiile internaționale sau alte studii aferente Orientului Mijlociu.

Ca și în cazul lui J. Kushner, nici Prințul Moștenitor saudit nu posedă o vastă experiență în politica externă, însă cei doi par destul de apropiați, observându-se ca niște reformatori moderni, care încearcă să lase în urmă gândirea *rigidă* a generațiilor precedente.¹⁰⁸ Cert este că obiectivul regional imperios al Arabiei Saudite nu mai pare a fi *situația palestiniană*, ci stoparea ascensiunii puterii iraniene în Orientul Mijlociu – așadar, cooperarea cu Israelul împotriva acestui inamic comun ar putea fi *mutarea* de maximă necesitate din perspectiva saudiților.¹⁰⁹

O viziune inovativă saudită

Există și voci de sorginte saudită care sprijină declarația lui Trump și recunoașterea capitalei Israelului [ca fiind Ierusalimul]. Cercetătorul saudit și Managerul General al Centrului din Orientul Mijlociu pentru Studii Strategice și Juridice, Abdelhameed Hakeem, este de părere că arabii ar trebui să admită că „Ierusalimul este la fel de sfânt pentru evrei precum este Mecca și Medina pentru musulmani”.¹¹⁰

El face un apel către arabi să se *lepede de mentalitatea nasseristă*¹¹¹ de a-i urî pe evrei și de a înțelege că aceștia din urmă sunt o parte integrală a istoriei regiunii Orientului Mijlociu și că Israelul este produsul dreptului pe care-l au aceștia, din punct de vedere istoric, în acest teritoriu.¹¹²

Cel mai important detaliu, în opinia lui Hakeem, este trecerea locurilor sfinte musulmane sub *managementul palestinian*, chiar dacă Ierusalimul are să fie capitala statului israelian, aceasta ar trebui să fie o victorie majoră pentru lumea musulmană.¹¹³

Perspectiva persană

Iranul nu vede chestiunea cu aceiași ochi; parlamentul iranian, *Majlis-ul*, a votat pe 27 decembrie 2017 recunoașterea Ierusalimului ca fiind *capitala eternă* a Palestinei – cu 207 voturi pro, fără niciunul contra sau vreo abținere.¹¹⁴ *Cazul*

¹⁰⁸ *Ibid.*, A. Barnard et al., „Talk of a Peace Plan That Snubs Palestinians Roils Middle East”, *The New York Times*, 3 decembrie 2017.

¹⁰⁹ *Ibid.*

¹¹⁰ Saudi Researcher Abdelhameed Hakeem: Jerusalem As Israeli Capital With Palestinian Management Of Islamic Holy Places Is A Framework For Peace; Arabs Must Change Anti-Jewish Mentality, We Need To Realize That Jerusalem Is A Religious Symbol For The Jews, MEMRI, 18 decembrie 2017, <https://www.memri.org/reports/saudi-researcher-abdelhameed-hakeem-jerusalem-israeli-capital-palestinian-management-islamic>

¹¹¹ Referință către fostul președinte egiptean, Gamal Abdel Nasser.

¹¹² *Ibid.*, Saudi Researcher Abdelhameed Hakeem: Jerusalem As Israeli Capital With Palestinian Management Of Islamic Holy Places Is A Framework For Peace; Arabs Must Change Anti-Jewish Mentality, We Need To Realize That Jerusalem Is A Religious Symbol For The Jews, MEMRI, 18 decembrie 2017.

¹¹³ *Ibid.*, MEMRI, 18 decembrie 2017.

¹¹⁴ Iranian Parliament's Bill Requires Gov't to Recognize Jerusalem as Palestinian Capital Forever, FARS News Agency, 27 decembrie 2017, Teheran, Iran, <http://en.farsnews.com/13961006000467>

ocupației israeliene este de mult în atenția iranienilor, aceștia fiind partizani devotați ai *cauzei palestiniene*, făcând apel către totalitatea musulmanilor de a se uni împotriva Israelului – stat pe care Iranul nu-l recunoaște.¹¹⁵

În ziua declarației lui Trump, Liderul Suprem al Republicii Islamice Iraniene, Ayatollahul Ali Khamenei, declara că ceea ce face președintele american este din cauza „incompetenței și a eșecurilor [lor]”, și că „problematika palestiniană de astăzi este de maximă importanță, între problemele politice, pentru musulmani și [că] toți sunt obligați să facă demersuri și să se lupte pentru libertatea și izbăvirea poporului palestinian.”¹¹⁶

Președintele Iranului, Hassan Rouhani, menționa: „*Quds*-ul aparține islamului, musulmanilor și poporului palestinian, nefiind loc pentru un nou aventurism al opresorilor globali” și [că] „nicio populație musulmană, inclusiv Iran, nu va tolera violul opresorilor și sioniștilor împotriva locurilor sfinte musulmane”.¹¹⁷ Mai mult, Khamenei vede declarația de la Washington ca fiind felul Statelor Unite ale Americii de a spune că „trebuie să pornească un război în regiune pentru a proteja securitatea regimului sionist” și că „anumiți conducători din regiune „dansează pe *cântecul* Americii” – referindu-se la saudiți.¹¹⁸

Perspectiva organizațiilor jihadiste

Indiscutabil, au existat reacții la declarația lui Trump și din partea organizațiilor fundamentalist-religioase musulmane¹¹⁹ (sau jihadiste¹²⁰) precum *Daesh*¹²¹ (cunoscut și ca *Statul Islamic în Irak și Siria* [SIIS]), Al-Qaeda (filialele afgană, maghrebiană și somaleză) și grupul jihadist [din Cașmir] *Ansar Ghazwatul Hind*; precum și altele.

a) *Cotidianul Al-Naba*, aparținând *Daesh*-ului (SIIS), în ediția cu numărul 109¹²² din data de 9 decembrie 2017, critică dur surprinzătorul protest public la adresa declarației lui Trump, întrebându-se de ce unii indivizi sunt tocmai acum

¹¹⁵ *Ibid.*

¹¹⁶ *U.S. plan to move Israel embassy sign of 'failure', Iran's leader says*, Reuters, 6 decembrie 2017, Beirut, <https://www.reuters.com/article/us-usa-trump-israel-iran/u-s-plan-to-move-israel-embassy-sign-of-failure-irans-leader-says-idUSKBN1E00VI>

¹¹⁷ *Ibid.*

¹¹⁸ *Ibid.*, *U.S. plan to move Israel embassy sign of 'failure', Iran's leader says*, Reuters, 6 decembrie 2017.

¹¹⁹ În M. Matei *Islamul politic și democrația*: „Termenul ‚fundamentalist’ în Islamul politic este aplicabil – *mutatis mutandis* – acelor curente care predică, în mod similar, reîntoarcerea la textul Coranului și la aplicarea literală a unor prevederi ale acestuia.”

¹²⁰ Termenul *jihad* tradus din arabă înseamnă *luptă, strădanie*; preluând variate conotații în funcție de context – conform *The Oxford Dictionary of Islam*, *Oxford Islamic Studies Online*, Jihad, <http://www.oxfordislamicstudies.com/article/opr/t125/e1199>. În *Enciclopedia relațiilor internaționale*: „Sensul cel mai uzual al conceptului de *jihad* se referă la protejarea civilizației islamice (*Dar al-Islam*) de invazia, necredincioșilor’ (*Dar al-Harb*) (Bar, iunie 2004). [...] Noțiunea contemporană de *jihad* este reinventată, personalizată și transformată într-un instrument politic. Grupările neo-fundamentaliste islamice promovează necesitatea declanșării jihadului ca îndatorire permanentă a fiecărui musulman de a lupta până la moarte împotriva Occidentului.” D. Dungaciu, *Enciclopedia relațiilor internaționale*, București, Editura RAO, 2017, Vol. 1, p. 529.

¹²¹ Acronim în limba arabă, însemnând *al-Dawla al-Islamiya fil Iraq wa al-Sham*; trad. Statul Islamic în Irak și Siria/Levant.

¹²² Vezi https://www.memri.org/sites/default/files/new_images/cjttm128d.jpg

consternați de cele întâmplate, având în vedere că de 60 de ani Ierusalimul este sub control evreiesc.¹²³

Publicația continuă să precizeze că „încă nu este clar dacă acest protest public al unora are ca motivație locația teritorială a ceea ce a fost odată o *qibla* (trad. *direcție*) pentru musulmani sau este aferentă *cauzei* palestinienilor, unde majoritatea a devenit obișnuită să se *plângă* de fiecare dată când este menționată [această cauză]; sau este o oportunitate nouă pentru unii licitanți sau reclamanți să vocifereze, cerând atenție către această *cauză orfană*, asupra căreia fiecare tiran și grup de necredincioși și apostatați din regiune au vrut să *patroneze*.”¹²⁴

Daesh își declară scepticismul referitor la guvernele din regiune și la sentimentul lor de îngrijorare proiectat în sfera media, spunând că acestea s-au obișnuit să se folosească de astfel de acțiuni și slogane pentru a-și promova propriile interese și pentru a constitui o diversiune, îndepărtând atenția de la propriile lor delictive.¹²⁵

Organizația [teroristă] se declară a fi *adevăratul gardian/custode al Ierusalimului*, moscheii Al-Aqsa și al musulmanilor din acel teritoriu; irelevant că este vorba de Ierusalim sau alt teritoriu, scopul *jihad*-ului lor este de a stabili *sharia* lui Allah pe pământ și fiecare pas pe care-l fac (*Daesh*) cu *jihadul lor* îi aduce mai aproape de promisiunea lui Allah de a lupta [cu] și de a-i omorî pe evrei în Ierusalim.¹²⁶

b) Pe 7 decembrie 2017, conducerea Al-Qaeda (AQ) publica un comunicat de presă *via* Al-Sahab (ramura sa media propagandistică), în arabă și engleză, ca reacție împotriva declarației de la Casa Albă; făcând apel către totalitatea musulmanilor de pe glob să demareze [un] *jihad* împotriva Americii, „țintind interesele vitale ale acestora [americanilor], precum și cele ale aliaților acestora, sioniști și cruciați, de peste tot,” și să „declare război neîntârziat împotriva națiunilor necredincioase.”¹²⁷

c) Filiala Al-Qaeda din Peninsula Arabică (AQPA), de asemenea, a criticat declarația americană¹²⁸, afirmând că *țara sfântă* nu este proprietatea lor, pentru a o putea vinde evreilor.

Grupul a făgăduit să îi sprijine pe palestinieni în orice mod și a îndemnat ca musulmanii să fie solidari și să *sustină* grupările jihadiste financiar și cu armament.¹²⁹

d) Al-Qaeda din Maghrebul Islamic (AQMI) publică un comunicat de presă în care blamează declarația lui Trump privind Ierusalimul¹³⁰, criticând liderii

¹²³ MEMRI *Jihad And Terrorism Threat Monitor (JTTM) Roundup: Jihadi Groups React To U.S. Recognition Of Jerusalem As Capital Of Israel*, MEMRI, 8 decembrie 2017, <https://www.memri.org/reports/memri-jihad-and-terrorism-threat-monitor-jttm-roundup-jihadi-groups-react-us-recognition>

¹²⁴ *Ibid.*, MEMRI *Jihad And Terrorism Threat Monitor (JTTM) Roundup: Jihadi Groups React To U.S. Recognition Of Jerusalem As Capital Of Israel*, MEMRI, 8 decembrie 2017.

¹²⁵ *Ibid.*

¹²⁶ *Ibid.*

¹²⁷ *Ibid.*

¹²⁸ Vezi https://www.memri.org/sites/default/files/new_images/cjttm128a.jpg

¹²⁹ *Ibid.*, MEMRI *Jihad And Terrorism Threat Monitor (JTTM) Roundup: Jihadi Groups React To U.S. Recognition Of Jerusalem As Capital Of Israel*, MEMRI, 8 decembrie 2017.

¹³⁰ Vezi https://www.memri.org/sites/default/files/new_images/cjttm128b.jpg

arabi că ar fi împuternicit/sprijinit această mutare și îndemnând, astfel, ca toți musulmanii să-i sprijine pe palestinieni.¹³¹

e) *Harakat al-Shabaab al-Mujahideen*¹³², cunoscută prescurtat ca *Al-Shabaab* – grupare fundamentalistă jihadistă somaleză, afiliată Al-Qaeda –, a declarat chiar în aceeași zi¹³³, imediat după comunicatul lui Trump aferent Ierusalimului, prin intermediul purtătorului lor de cuvânt, Ali Dhiri (pe platforma media a organizației *Shahada News*), că face apel către musulmani să *ridice armele* și să cucerească Ierusalimul *cu forța*.¹³⁴

f) Același mesaj (publicat pe canalele aplicației Telegram¹³⁵) a fost afirmat și de *Hay'at Tahrir Al-Sham*¹³⁶ – numită înainte *Jabhat al-Nusra* (Frontul Al-Nusra), grupare salafistă jihadistă, care era filiala Al-Qaeda în Siria până în iulie 2016 –, aceasta precizând că statele musulmane trebuie să priceapă că „ceea ce a fost luat cu forța, poate fi luat înapoi doar cu forța.”¹³⁷

g) *Ansar Ghazwatul Hind* (AGH), grupare jihadistă din Cașmir, prin intermediul platformei lor media *Al-Hurr*¹³⁸, în limba engleză și urdu, declara că musulmanii de pe întreg mapamondul ar trebui „să atace și să prejudicieze ambasaderele SUA și Israelului, companiile, precum și interesele comerciale și financiare [ale acestora],” adăugând că, „onoarea lui *Bayt Al-Maqdis* (trad. *Casa Sfântă/Orașul Sfânt*, termen arăbesc pentru Ierusalim) va fi restaurată vărsând sângele americanilor și al israelienilor [...] țara sfântă trebuie să fie un cimitir pentru evrei.”¹³⁹

h) Organizația afgană a talibanilor a afirmat că: „În sfârșit, America și-a expus fața ei colonialistă și a declarat ostilitate împotriva islamului și sprijin pentru o politică de ocupație și colonizare a teritoriilor musulmane. Emiratul Islamic [i.e. talibanii] condamnă dur recunoașterea primei *qibla* musulmane – *Bayt al-Maqdis* – drept capitală a ocupantului Israel de către președintele SUA și o consideră [ca fiind] bigotism anti-musulman și un pas nesăbuit.”¹⁴⁰

i) În cotidianul *Haftroza Al-Qalam*, scris în limba urdu, *Maulana*¹⁴¹ Masood Azhar – emirul organizației jihadiste *deobandi*¹⁴² pakistaneze [din Cașmir]

¹³¹ Ibid., MEMRI Jihad And Terrorism Threat Monitor (JTTM) Roundup: Jihadi Groups React To U.S. Recognition Of Jerusalem As Capital Of Israel, MEMRI, 8 decembrie 2017.

¹³² Trad. din arabă: Mișcarea Tinerilor Mujahedini.

¹³³ Vezi https://www.memri.org/sites/default/files/new_images/Screen%202017%2012%2007%2017_0.jpg

¹³⁴ Ibid., MEMRI Jihad And Terrorism Threat Monitor (JTTM) Roundup: Jihadi Groups React To U.S. Recognition Of Jerusalem As Capital Of Israel, MEMRI, 8 decembrie 2017.

¹³⁵ Vezi https://www.memri.org/sites/default/files/new_images/cjttm128c.jpg

¹³⁶ Trad. din arabă: Organizația pentru Eliberarea Levantului.

¹³⁷ Ibid., MEMRI Jihad And Terrorism Threat Monitor (JTTM) Roundup: Jihadi Groups React To U.S. Recognition Of Jerusalem As Capital Of Israel, MEMRI, 8 decembrie 2017.

¹³⁸ Vezi https://www.memri.org/sites/default/files/new_images/jttm1208171_0.jpg

¹³⁹ Ibid., MEMRI Jihad And Terrorism Threat Monitor (JTTM) Roundup: Jihadi Groups React To U.S. Recognition Of Jerusalem As Capital Of Israel, MEMRI, 8 decembrie 2017.

¹⁴⁰ Ibid.

¹⁴¹ Trad. din arabă: *maestru* – musulman stimat pentru pietatea și cunoașterea sa religioasă.

¹⁴² Mișcare reformistă indo-pakistaneză a ulemei centrată pe Dar al-Ulum Deoband, fondată în 1867 de discipolii/partizanii gândirii lui Sayyid Ahmad Reza Khan Bareilwi, având ca scop prezervarea credinței în timpul guvernării ne-musulmane. Vezi <http://www.oxfordislamicstudies.com/article/opr/t125/e522>

Jaish-e-Muhammad (JeM; trad. *Armata lui Muhammad*) – susținea¹⁴³ că anunțul făcut de D. Trump este o oportunitate pentru musulmani să se unească și să acționeze *jihadist* pentru a elibera Ierusalimul.¹⁴⁴

j) Cea mai uimitoare declarație a fost cea a emirului organizației *Jamaat-ud-Dawa* (JuD; din Azad Cașmir, Pakistan)¹⁴⁵, *Maulana Abdul Aziz Alvi*, îndemnând la pornirea unui *jiha*d împotriva Israelului pentru eliberarea Ierusalimului, acesta amenința să folosească bomba atomică a Pakistanului.¹⁴⁶

k) Abu Jamal, purtătorul de cuvânt al Brigăzilor Martirului Ali Mustafa, ramura militară a Frontului Popular de Eliberare a Palestinei (FPEP)¹⁴⁷, a amenințat că în urma declarației lui Trump, cetățenii SUA din Israel vor deveni ținte.¹⁴⁸

Reacția organizațiilor islamice indiene

Țara unde s-au observat cele mai numeroase proteste a fost India, unde în data de 22 decembrie [2017], imediat după *rugăciunea de vineri*¹⁴⁹, organizațiile islamice de pe întreg teritoriul indian s-au unit în spirit protestatar împotriva lui Donald Trump și a deciziei acestuia privind *Al-Quds*-ul. Ziarul *Roznama Inquilab* a publicat printre titlurile sale: „Protest împotriva Americii în mai mult de o mie de orașe din națiune(a) [indiană].”¹⁵⁰

Conducerea organizatorică în cadrul protestelor a deținut-o organizația sunnită *Jamiat Ulema-e-Hind* (trad. *Ansamblul de Învățați Musulmani Indieni*)¹⁵¹, prin secretarul-general *Maulana Mehmood Madani*, care a precizat că *structura* lor ar fi fost implicată în proteste în 433 de locuri aparținând statului indian Andhara Pardesh, în 265 de orașe și sate din statul Maharashtra, 145 de locuri în Bengalul de Vest, 47 în Uttar Pradesh, 35 în Assam, 3 în Tripura, 1 în Manipur, 5 orașe din Madhya Pradesh, 10 din Karnataka, 2 din Tamil Nadu, 5 din Odisha, 14 din Dehli, 4 în Uttarakhand, 16 în ambele Haryana și Punjab, 15 în Rajasthan, 10 în Bihar și 5 în Jharkhand.¹⁵²

Celelalte organizații care au participat sunt: *Majlis Ulema-e-Hind* (erudiți și iți), *All India Sunni Jamiat Ulema*, Academia Raza, *All India Sunni Jamiatul Islam*, *Jamaat-e-Islami Hind*, Trustul Consiliului Musulman, Comitetul Ittehad

¹⁴³ Vezi https://www.memri.org/sites/default/files/new_images/featured_images/jtmweekly12231726.jpg

¹⁴⁴ *Jihad and Terrorism Threat Monitor (JTTM) Weekend Summary*, MEMRI, 23 decembrie 2017, <https://www.memri.org/reports/jihad-and-terrorism-threat-monitor-jttm-weekend-summary-281>

¹⁴⁵ Vezi https://www.memri.org/sites/default/files/new_images/featured_images/jtmweekly12301721.jpg

¹⁴⁶ *Jihad and Terrorism Threat Monitor (JTTM) Weekend Summary*, MEMRI, 30 decembrie 2017, <https://www.memri.org/reports/jihad-and-terrorism-threat-monitor-jttm-weekend-summary-282>

¹⁴⁷ Vezi <http://pflp.ps/english/category/military/>

¹⁴⁸ *Ibid.*, *Jihad and Terrorism Threat Monitor (JTTM) Weekend Summary*, MEMRI, 30 decembrie 2017.

¹⁴⁹ Rugăciunile de vineri sunt cele mai importante pentru confesiunea islamică. Echivalent al zilei de duminică în cazul creștinismului.

¹⁵⁰ *In Towns Across India, Islamic Clerics Lead Anti-America, Anti-Israel Protests After Trump's Decision Recognizing Jerusalem As Israeli Capital*, MEMRI, 9 ianuarie 2018, <https://www.memri.org/reports/towns-across-india-islamic-clerics-lead-anti-america-anti-israel-protests-after-trumps>

¹⁵¹ *Ulema* este termenul ce denotă comunitatea științifică musulmană.

¹⁵² *Ibid.*, *In Towns Across India, Islamic Clerics Lead Anti-America, Anti-Israel Protests After Trump's Decision Recognizing Jerusalem As Israeli Capital*, MEMRI, 9 ianuarie 2018.

sunnit și mulți alții. Diferența a fost că šiitii au marcat ziua ca fiind *Ziua Al-Quds*, iar sunniții ca o *zi de rugăciune*.¹⁵³

Majoritatea declarațiilor au fost de criticare a deciziei lui Trump, punându-se accentul pe aroganța SUA și pe lipsa sa de jurisdicție în cazul Ierusalimului; o declarație *extremă* i-a fost atribuită președintelui organizației *Jamiat Ulema-e-Hind* din Uttar Pradesh, *Maulana* Mohammad Mateenul Haq Osama Qasmi: „Pacea din întreaga lume, cât și cea din Orientul Mijlociu, este pusă în pericol de către decizia lui Trump. Această trăsnăie de decizie a lui Trump poate fi vestitorul războiului internațional. Fiecare copil din lume este gata să-și sacrifice viața în apărarea moscheii Al-Aqsa [...]; Israelul mereu a călcat în picioare rezoluțiile internaționale cu privire la Ierusalim.”¹⁵⁴

Alți lideri musulmani indieni au cerut ca persoanele ce-și au apartenența în aceeași confesiune religioasă să boicoteze produsele israeliene și americane.¹⁵⁵

Ședința de urgență a ONU privind Ierusalimul

La nivel internațional, discuțiile definitorii pentru asemenea situații se poartă în interiorul Organizației Națiunilor Unite. Așadar, în data de 21 decembrie 2017, s-a convocat o întâlnire de urgență a Adunării Generale ONU în vederea adoptării unei rezoluții prin care se cere națiunilor membre să nu-și mute locația misiunilor diplomatice în Ierusalim.

Adunarea Generală ONU a adoptat rezoluția intitulată *Statutul Ierusalimului*, prin care a declarat *nulitatea* oricărei acțiuni ce are ca scop alterarea caracterului, statutului sau compoziției demografice a Ierusalimului. Tot aceasta a îndemnat ca toate statele să se abțină și să nu-și stabilească ambasade în *orașul sfânt*; mai mult, face un apel către aceștia de a se conforma rezoluțiilor relevante ale Consiliului de Securitate ONU pentru a inversa *tendințele negative* care creează impedimente în facilitarea pacificării conflictului israeliano-palestinian.¹⁵⁶ Voturile au fost în număr de 128 pro, 9 contra (Guatemala, Honduras, Israel, Insulele Marshall, Statele Federate ale Microneziei, Nauru, Palau, Togo și Statele Unite ale Americii) și 35 de abțineri.

Vizita în Orientul Mijlociu a lui Michael R. Pence

Vice-președintele SUA, Mike Pence, a vizitat la finalul lunii ianuarie [2018] Egiptul, Iordania și Israelul, în speranța de a reafirma sprijinul american pentru aliații săi și angajamentul față de situația Ierusalimului.

¹⁵³ *Ibid.*, *In Towns Across India, Islamic Clerics Lead Anti-America, Anti-Israel Protests After Trump's Decision Recognizing Jerusalem As Israeli Capital*, MEMRI, 9 ianuarie 2018.

¹⁵⁴ *Ibid.*

¹⁵⁵ *Ibid.*

¹⁵⁶ *General Assembly Overwhelmingly Adopts Resolution Asking Nations Not to Locate Diplomatic Missions in Jerusalem*, United Nations – Meetings Coverage, 21 decembrie 2017, <https://www.un.org/press/en/2017/ga11995.doc.htm>

Prima vizită a fost la Cairo, unde Pence și Abdel Fattah el-Sisi au convenit în ceea ce privește stabilirea unui front comun împotriva terorismului din regiune și sporirea legăturilor economice și cooperării din zona securității.¹⁵⁷

Regele Iordanian, Abdullah II bin Al-Hussein, l-a primit pe Mike Pence în palatul regal adresându-i că se așteaptă ca Washingtonul să continue drumul înspre *soluția bistatală* a Israelului și ca decizia administrației Trump să nu fie rezultatul generat de un acord comprehensiv în cazul conflictului israeliano-palestinian.¹⁵⁸ Regele a enunțat și că Ierusalimul de Est ar trebui să fie capitala viitorului stat palestinian.¹⁵⁹ Pence nu a fost de acord cu perspectiva Regelui Hașemit asupra impactului mutării lui Trump, însă, a precizat ca SUA vor sprijini o soluție bistatală pentru israelieni și palestinieni dacă ambele părți sunt de acord.¹⁶⁰

Ajungând în Israel, Pence a ținut un discurs în fața *Knesset*-ul israelian¹⁶¹, în care clarifica: „Sunt aici pentru a reda un mesaj simplu din inima poporului american: America sprijină/este alături de Israel. Suntem alături de Israel deoarece cauza voastră este cauza noastră, valorile voastre sunt valorile noastre și lupta voastră este lupta noastră. Suntem alături de Israel deoarece credem în ce e corect față de ce e greșit, *în ce e bun în contrast cu ce e rău și în libertate față de tiranie*. Suntem alături de Israel deoarece pentru că asta este ceea ce americanii au făcut dintotdeauna și așa a fost încă de la începuturile țării mele.”¹⁶²

Tot Pence adăuga: „conexiunea evreilor cu acest oraș sacru este incasabilă și datează de mai bine de trei mii de ani; în acest loc, în Ierusalim, pe Muntele Moriah, Avraam a fost gata să-și sacrifice fiul, pe Isaac [...]”.¹⁶³

Chemi Shalev, din partea publicației *Haaretz*, cataloga declarația vicepreședintelui american ca fiind „una dintre cele mai sioniste declarații” care au avut loc în *Knesset*-ul Israelului – în cazul evreilor mesianici și creștinilor evangheliști (precum Pence), discursul vine ca o confirmare că trăim într-o *perioadă simbolică*.¹⁶⁴

Poziția lui M. Pence în medierea sau soluționarea conflictului israeliano-palestinian nu poate produce garanții că ar putea avea un caracter obiectiv. În 2006, fiind intervievat în legătură cu Israelul, M. Pence cita din Biblie (Cartea Facerii): „O să-i binecuvântează pe cei ce îi binecuvântează pe evrei și o să-i blestem pe cei ce îi blestemă [pe evrei]”.¹⁶⁵

¹⁵⁷ „Pence Praises Egypt Partnership in Meeting With Sisi”, *The New York Times*, 20 ianuarie 2018, <https://www.nytimes.com/2018/01/20/world/middleeast/pence-praises-egypt-partnership-in-meeting-with-sisi.html>

¹⁵⁸ J. Mason, *Jordan's king tells Pence U.S. must rebuild trust after Jerusalem decision*, Reuters, 21 ianuarie 2018, <https://www.reuters.com/article/us-usa-mideast-pence-jordan/jordans-king-tells-pence-u-s-must-rebuild-trust-after-jerusalem-decision-idUSKBN1FA0FS>

¹⁵⁹ *Ibid.*

¹⁶⁰ *Ibid.*

¹⁶¹ Michael R. Pence este primul vice-președinte american care ține un discurs în parlamentul israelian.

¹⁶² „Full Transcript of Pence's Knesset Speech”, *The Jerusalem Post*, 22 ianuarie 2018, <http://www.jpost.com/Israel-News/Full-transcript-of-Pences-Knesset-speech-539476>

¹⁶³ A.D. Miller, „What Mike Pence Just Did in Jerusalem – The Trump administration has fused itself to Israel more than any in American history”, *Politico Magazine*, 23 ianuarie 2018, <https://www.politico.com/magazine/story/2018/01/23/mike-pence-jerusalem-216502>

¹⁶⁴ *Ibid.*

¹⁶⁵ *Ibid.*

Prim-ministrul israelian, Benjamin Netanyahu, l-a întâmpinat pe M. Pence urându-i bun venit în capitala Israelului și a declarat că a fost prima oară când ambii oficiali pot spune aceste cuvinte. Netanyahu a descris relația dintre Israel și SUA ca fiind una *remarcabilă și mai puternică decât oricând*.¹⁶⁶

M. Abbas a refuzat să se întâlnească cu M. Pence în timpul vizitei sale în Israel, purtătorul de cuvânt afiliat Autorității Palestiniene precizând că palestinienii nu se vor întâlni cu administrația SUA până când aceștia din urmă nu își retrag decizia de a declara Ierusalimul drept capitala Israelului.¹⁶⁷

Ultimele evoluții

În data de 14 mai 2018, Statele Unite ale Americii au deschis în mod oficial ambasada din Ierusalim – în incinta consulatului său, din cartierul Arnona, loc în care își vor desfășura activitatea ambasadorul și staff-ul acestuia într-un număr redus.¹⁶⁸ În perioada ce va urma, se va deschide o nouă ambasadă în Ierusalim – în același loc –, ce va avea ca anexă clădirea curentă, urmând ca până la sfârșitul anului să se identifice o locație permanentă a ambasadei SUA – proiect și construcție care se vor materializa într-un timp mai îndelungat.

Data a coincis cu recunoașterea independenței statului israelian de către Statele Unite ale Americii (14.05.1948) – în ajunul zilei de *Nakba*¹⁶⁹ pentru palestinieni și al sărbătorii Ramadanului – și a avut ca delegați prezidențiali, Ambasadorul SUA în Israel, D. Friedman, secretarul de stat Steven T. Manuchin, J. Kushner, Ivanka Trump și Jason D. Greenblatt.¹⁷⁰

La recepția – organizată de către ministrul israelian de Externe – de duminică, ce a precedat ceremonia deschiderii ambasadei de luni, au participat diplomați ai României (Ovidiu Ierulescu¹⁷¹), Ungariei, Cehiei, Austriei, dar și oficiali americani; totuși, majoritatea ambasadorilor statelor UE au refuzat să participe.¹⁷²

Președintele SUA, D. Trump, nu a participat în persoană la deschiderea ambasadei însă a facilitat o înregistrare care a fost derulată în cadrul ceremoniei

¹⁶⁶ J. Johnson, L. Morris, C. Morello, „Pence says U.S. Embassy to make Jerusalem move next year on faster timetable”, *The Washington Post*, 22 ianuarie 2018, https://www.washingtonpost.com/world/middle-east/in-jerusalem-pence-optimistically-declares-new-era-for-peace-talks-even-as-palestinians-snob-visit/2018/01/22/60ee5930-ff52-11e7-bb03-722769454f82_story.html?utm_term=.224385e246a8

¹⁶⁷ A. Yuhas, „Trump threatens to cut aid to Palestinians for ‘disrespecting’ Pence”, *The Guardian*, 26 ianuarie 2018, <https://www.theguardian.com/us-news/2018/jan/25/trump-threatens-to-cut-aid-to-palestinians-for-disrespecting-pence>

¹⁶⁸ H. Nauert, *Opening of U.S. Embassy Jerusalem*, US Department of State, 23 februarie 2018, <https://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2018/02/278825.htm>

¹⁶⁹ *Nakba*, în traducere, înseamnă *catastrofă* și marchează evacuarea palestiniană în masă din timpul războiului din 1948.

¹⁷⁰ *President Trump Announces Presidential Delegation to the State of Israel to Attend the Opening of the United States Embassy in Jerusalem*, Israel, U.S. Embassy in Israel, 7 mai 2018, <https://il.usembassy.gov/president-announced-the-designation-of-a-presidential-delegation-to-the-state-of-israel/>

¹⁷¹ *Cine reprezintă România la recepția de inaugurare a Ambasadei SUA la Ierusalim*, Digi24, 13 mai 2018, <https://www.digi24.ro/stiri/externe/mapamond/cine-reprezinta-romania-la-receptia-de-inaugurare-a-ambasadei-sua-la-ierusalim-928680>

¹⁷² „România participă la recepția de la Ierusalim, înainte de deschiderea ambasadei SUA. Majoritatea delegaților europeni au refuzat invitația”, *Adevărul*, 13 mai 2018, http://adevarul.ro/news/eveniment/romania-participa-receptia-ierusalim-deschiderea-ambasadei-sua-1_5af83cbbdf52022f75ec7c0c/index.html

unde menționa că deschiderea ambasadei este „un testament al spiritului incasabil al poporului evreiesc.”¹⁷³

În același timp, la granița Israelului cu Fâșia Gaza, au avut loc proteste violente unde cel puțin 58 de palestinieni și-au pierdut viața – printre ei, Ranzan An Najjar, voluntar SAMP (Societatea de Asistență Medicală Palestiniană), în vârstă de 21 de ani – și alți 3353 au fost răniți.¹⁷⁴

O altă chestiune ce merită menționată este faptul că în acest moment ambasada SUA se află pe o suprafață de teren care rămăsese intitulată ca *Tara Nimănui*, fiind zona dintre cele două linii trasate în urma armistițiului din 1948-49, teritoriu revendicat și de iordanieni pe de-o parte, dar și de israelieni.¹⁷⁵ Această zonă trecut sub controlul Israelului după războiul din 1967, însă ONU și majoritatea statelor o consideră ca *teritoriu sub ocupație*.¹⁷⁶

Concluzii

Simbolismul Ierusalimului pe *tabla de șah* a geopoliticii Orientului Mijlociu este unul captivant – iar această afirmație poate fi făcută datorită multiplelor scenarii posibile în cazul acestuia și mai ales în cazul actorilor implicați. Oricare ar fi însemnătatea religioasă a acestui oraș, *sfânt* pentru trei religii monoteiste, adevăratul joc se poartă în *arealul geopolitic*.

Declarația Președintelui SUA, Donald J. Trump, apare la finele unui an în care prima sa vizită oficială a fost în Arabia Saudită; moment în care semnează un contract în valoare de 109,7 miliarde de dolari americani (preconizat ca fiind o investiție saudită de 380 miliarde de dolari în următorii 10 ani).¹⁷⁷ Cea de-a doua vizită are loc în Israel, iar a treia în Teritoriile Palestiniene.

Încă din campania sa prezidențială, D. Trump, prin retorica sa, a criticat o bună parte din deciziile și acțiunile predecesorului său, însă cel mai vehement blamat a fost Tratatul Nuclear din 2015 dintre Iran, P5+1 și Uniunea Europeană – pe care acesta l-a numit ca fiind *cea mai slabă înțelegere/afacere făcută vreodată* – tratat din care SUA, prin anunț prezidențial, s-a retras ca parte semnatară în data de 8 mai 2018¹⁷⁸.

Ascensiunea puterii regionale a Iranului, mai ales din punct de vedere militar, a fost observabilă, cel mai ușor, în conflictul sirian. Unul din partenerii săi, Rusia, a facilitat menținerea lui Bashar Al-Assad la frâiele conducerii. Importanța Irakului și a Siriei, este foarte clară – de câțiva ani buni – aceste două țări filo-

¹⁷³ B. Singman, J. Berger, *US opens embassy in Jerusalem, recognizing city as 'true capital' of Israel*, Fox News, 14 mai 2018, <http://www.foxnews.com/politics/2018/05/14/us-opens-embassy-in-jerusalem-recognizing-city-as-true-capital-israel.html>

¹⁷⁴ *Casualties*, OCHA – United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, 13 mai – 2 iunie 2018, <https://www.ochaopt.org/theme/casualties>

¹⁷⁵ I. Kershner, „New U.S. Embassy May Be in Jerusalem, but Not in Israel”, *The New York Times*, 7 mai 2018, <https://www.nytimes.com/2018/03/07/world/middleeast/jerusalem-embassy-occupied-territory.html>

¹⁷⁶ *Ibid.*

¹⁷⁷ R. Revesz, „Donald Trump signs \$110 billion arms deal with nation he accused of masterminding 9/11”, *Independent*, 21 mai 2017, <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/donald-trump-arms-deal-saudi-arabia-110-billion-911-terrorism-international-law-war-crimes-a7747076.html>

¹⁷⁸ *Trump withdraws US from Iran nuclear deal*, The Economist Intelligence Unit, Politics, Iran, 9 mai 2018.

iraniene sunt *drumul de acces* către Liban și mai important, către *Hezbollah*. De unde importanța Libanului sau a Hezbollahului? De la elementul geopolitic: poziționarea geostrategică lângă Israel.

Este de precizat că dimensiunea religioasă este și ea de o anume importanță. Irakul este majoritar șiiit, Siria era preponderent sunnită, însă condusă de alawiți (ramură/confesiune sectantă șiiită), iar Libanul are o majoritate musulmană, dar în acea majoritate există echivalență între cele două facțiuni [sunni/shia; 27% în cazul fiecăreia¹⁷⁹].

Tot Iranul sprijină și *mișcarea Houthi* din Yemen care se luptă cu coaliția arabă – un război *proxy* între cei doi exponenți regionali, Iranul și coaliția arabă condusă de către Arabia Saudită. Qatarul, pus sub embargo de către *anteriorii* săi frați arabi din Consiliul de Cooperare al Golfului, încă din iunie 2017, sperând să-l îndepărteze cât mai mult de Iran, a produs un efect invers.

În conflictul sirian, un actor important din punct de vedere militar îl reprezintă kurzii (facțiunile militare YPG și YPJ din nordul Siriei, dar și trupele Peshmerga din Kurdistanul irakian), care, de altfel, au luptat fiind sprijinite de către SUA. În același timp, la granița Siriei cu Turcia, Republica Turcă execută și încă execută misiuni și operațiuni militare împotriva kurzilor, pe care îi vede ca fiind partizani ai PKK-ului (partid/organizație catalogată de către Turcia ca fiind o entitate teroristă).

Kurzii sunt în momentul de față cea mai numeroasă etnie fără stat, iar acest lucru este intercalat cu strategiile de securitate ale Turciei, Iranului, Irakului și Siriei. Populația kurdă are autonomie în nordul Irakului, însă, la fel cum a arătat-o și referendumul pentru independență din septembrie 2017, aceștia își doresc cu ardoare un stat suveran. Improbabil, din moment ce acest lucru ar genera implicații majore demografice pentru statele vecine enumerate mai sus – fiind aproximativ 20 de milioane de kurzi în Turcia, 12 milioane în Iran, 8,5 milioane în Irak și 3,6 milioane în Siria.¹⁸⁰ O mare pondere dintre aceștia s-ar alătura *exodului* către un stat kurd suveran.

Așadar, un stat precum Turcia, membru și a doua armată ca mărime [din] NATO, luptă în regiune împotriva unui aliat și *element solidar* al SUA. Tot Turcia condamnă decizia administrației Trump [și mutarea ambasadei SUA din mai 2018], convoacă un summit islamic extraordinar și încă de la *eșecul ultimei lovituri de stat* pare a nu fi tocmai mulțumită de partenerii americani, care nu vor să renunțe la Fethullah Gülen; însă în relații tot mai bune cu Putin, Erdogan declară recent că: „în privința Ierusalimului, am observat că avem perspective similare cu domnul Putin și ne-am înțeles că ne vom păstra hotărârea în această chestiune.”¹⁸¹ Să fie în curând posibilă o reșezare de alianțe în regiune?

¹⁷⁹ *International Religious Freedom Report for 2011 United States Department of State, Lebanon, Religious Demography*, Bureau of Democracy, Human Rights and Labor, <https://www.state.gov/documents/organization/193107.pdf>

¹⁸⁰ *The Kurdish population*, <http://www.institutkurde.org/en/info/the-kurdish-population-1232551004>

¹⁸¹ D. Jones, *Putin Visits Ankara as Bilateral Relations Continue to Deepen*, VOA, 11 decembrie 2017, <https://www.voanews.com/a/putin-visits-ankara-as-bilateral-relations-continue-to-deepen/4159872.html>

Într-un Orient Mijlociu care tinde a avea un caracter *variabil*, unul în care actori precum Rusia și Iranul și-au arătat clar capabilitățile și aspirațiile, să fie aceste *mutări* ale administrației Trump – strămutarea ambasadei SUA, retragerea părții americane din Tratatul Nuclear iranian și decizia de a restabili sancțiunile împotriva Iranului – unele ce au să reafirme sprijinul față de Israel, dar și față de necesitatea Arabiei Saudite de a-i tine piept Iranului?

O nouă strategie pentru pacificarea conflictului dintre Israel și Palestinieni este preconizată a apărea anul viitor, însă în ceea ce privește țările aliate SUA, atenția lor pare a fi îndreptată într-o direcție diferită, către *Iran*.

ANEXE

Fig. 1.
*Palestina și Siria în 1915 (diviziunile administrative otomane)*¹⁸²

¹⁸² United Nations, *The Origins and Evolution of the Palestinian Problem – 1917-1988*, Prepared for, and under the guidance of, the Committee on the Exercise of the Inalienable Rights of the Palestinian People, New York, 1990, Part I, Annexes, <https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/5ba47a5c6cef541b802563e000493b8c/aec80e740c782e4852561150071fdb0?OpenDocument>

Fig. 2.
*Acordul Sykes-Picot din 16 mai 1916*¹⁸³

Fig. 3.
*Palestina revendicată de către Organizația Mondială Sionistă, 1919*¹⁸⁴

¹⁸³ United Nations, *The Origins and Evolution of the Palestinian Problem – 1917-1988*, Prepared for, and under the guidance of, the Committee on the Exercise of the Inalienable Rights of the Palestinian People, New York, 1990, Part I, Annexes.

¹⁸⁴ United Nations, *The Origins and Evolution of the Palestinian Problem – 1917-1988*, Prepared for, and under the guidance of, the Committee on the Exercise of the Inalienable Rights of the Palestinian People, New York, 1990, Part I, Annexes.

Fig. 4.

Teritoriile palestiniene și ascensiunea teritorială a statului Israel între anii menționați¹⁸⁵

Fig. 5.

Israel și teritoriile palestiniene în anul 2001¹⁸⁶

¹⁸⁵ Vezi <https://history.libraries.wsu.edu/spring2017/2017/01/21/the-ongoing-israel-palestine-conflict/>

¹⁸⁶ Vezi http://news.bbc.co.uk/1/hi/english/static/in_depth/world/2001/israel_and_palestinians/key_maps/

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

- „A Chronology of the Middle East Conflict“, *The Economist*, 9 februarie 2005, <http://www.economist.com/node/1922472>
- Benvenisti, E., „The Israeli Occupation of the West Bank and Gaza“, *The International Law of Occupation* (2nd Edition), Oxford Scholarly Authorities on International Law [OSAIL], 23 februarie 2012, <http://opil.ouplaw.com/view/10.1093/law/9780199588893.001.0001/law-9780199588893-chapter-8#law-9780199588893-note-984>
- Boshnaq, M., et al., „The Conflict in Jerusalem Is Distinctly Modern. Here’s the History“, *The New York Times*, 5 decembrie 2017, <https://www.nytimes.com/2017/12/05/world/middleeast/jerusalem-history-peace-deal.html>
- Dungaci, D., *Enciclopedia relațiilor internaționale*, Vol. 2, București, Editura RAO, 2017.
- Hanna, A., Y. Saba, „Will Trump move the U.S. Embassy to Jerusalem?“, *Politico*, 15 decembrie 2016, <https://www.politico.com/story/2016/12/trump-us-embassy-jerusalem-232724>
- Israel’s Constitution of 1958 with Amendments through 2013*, Comparative Constitutions Project, *Basic Law: Jerusalem, Capital of Israel* (1980), p. 29, https://www.constituteproject.org/constitution/Israel_2013.pdf?lang=en
- Jerusalem must be capital of both Israel and Palestine, Ban says*, UN News Centre, 28 octombrie 2009, <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=32762#.WkyisEuYMjs>
- Matei, M., *Islamul politic și democrația, între reformă, interpretare și jihad*, București, Editura RAO, 2011.
- Mendelssohn, M., *Ierusalim sau despre puterea religioasă și iudaism*, București, Editura Hasefer, 2003.
- Montefiore, S., *Ierusalim. Biografia unui oraș*, București, Editura Trei, 2012.
- Osiac, D., *Conflictul israeliano-palestinian*, Craiova, Editura Universitaria, 2013.
- Sanda, L., *Conflictul Israeliano-Palestinian – Repere Istorice și Dimensiuni Internaționale*, București, Editura Universitară, 2011.
- Sacher, H., „A Jewish Palestine“, *The Atlantic*, iulie 1919, <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/1919/07/a-jewish-palestine/303393/>
- Samuelson, K., „Why Jerusalem Isn’t Recognized as Israel’s Capital“, *TIME*, 16 decembrie 2016, <http://time.com/4604739/david-friedman-jerusalem-jewish-israel/>
- Six-Day War*, Encyclopaedia Britannica, <https://www.britannica.com/event/Six-Day-War>
- Statement by President Trump on Jerusalem*, The White House, 6 decembrie 2017, <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/statement-president-trump-jerusalem/>
- Sykes-Picot Agreement*, Encyclopaedia Britannica, <https://www.britannica.com/event/Sykes-Picot-Agreement>
- United Nations, *The Origins and Evolution of the Palestinian Problem – 1917-1988, Prepared for, and under the guidance of, the Committee on the Exercise of the Inalienable Rights of the Palestinian People*, New York, 1990.
- World War I and after; Palestine*, Encyclopaedia Britannica, <https://www.britannica.com/place/Palestine#ref45066>